

J. n. Zgodovinsko društvo, Maribor št. 10
Dobrotvorni sklad Maribor

Posi

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravištvu sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.
STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravištvu je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

61. števil.

Maribor, dne 26. maja 1924.

Letnik XVI.

Pašičeva pot v parlament.

Danes se je zopet sestala narodna skupščina. Česar sta se tako bala Pašič in Pribičević in čemur bi se bila tako rada otegnila, temu sta se morala na višje povelje podvreči: morala sta v parlament.

Pašič-Pribičevićev blok se boji parlamenta ko vrug križa. Povse naravno: blok nasilja mrzi parlament, kojega temelji so ustavnost in zakonitost, blok korupcije beži pred narodnim zastopništvom v strahu, da bi narod po svojih zastopnikih razkril in razgnal korupcionistično družbo, ki je sedaj na vladi.

Ta mrznja proti parlamentu in ta bojazen pred njim sta narekovali one obsojevalne besede, s katerimi radikalno in samostojno-demokratsko časopisje skoro že dva mesca grdi in psuje narodno skupščino ter ji odreka ne samo sposobnost, marveč tudi pravico do življenja.

In kljub vsemu temu sta Pašič in Pribičević morala v Kanoso: morala sta v parlament ter se pokoriti parlamentarnemu principu.

Kako težka je bila Pašičeva pot v narodno skupščino, je izdal v svojem govoru na seji radikalnega kluba dne 22. maja. Naglasil je namreč, da je situacija jako težka in ozbiljna, ker se vlada danes nahaja v manjšini; potrebno je na neki način osigurati obstanek te vlade, ne da bi se pri tem kršili parlamentarni principi.

Vidite ga, starega lisjaka, kako svetohlinsko obrača oči proti parlamentu, češ, da se parlamentarni principi ne smejo kršiti! Kdo pa jih je bolj kršil nego on in njegova vlada? Dolžnost parlamenta je, da takoj verificira mandate od naroda izvoljenih zastopnikov, ko se ti pojavijo v skupščini ter izročijo svoje poslaniške poveljnice. Pašič pa je parlamentarni zakon brezstidno pogazil. Hrvatski poslanci morajo že dva mesca čakati na verifikacijo, mesto da bi takoj začeli izvrševati svoje pravo in svojo dolžnost, ki jim jo je poveril narod.

Parlamentarni princip zahteva, da vlada, ki nima za sebe večine v parlamentu, ne sme niti eden dan ostati na upravi države. Pašič priznava, da je njegova vlada v manjšini, da torej krši parlamentarni princip, ako še dalje ostane na vlasti. Kljub temu pa izjavlja Pašič, da se mora osigurati obstanek te njegove vlade.

Pašič je torej grešnik, ki ne pozna pravega kesa in ki se tudi nikdar poboljšati ne more. On bo ostal to, kar je bil: balkanski državnik, ki mu je glavni motiv vsega delovanja in politiziranja njegov lastni blagor in ki v tem stremljenju brezstidno krši vse parlamentarne in moralne principe. Ako je torej danes moral iti v parlamentarno Kanoso, ni verovati v njegovo spreobrnjenje.

In v istini Pašič svoje politične protivnike v parlamentu po svoji stari navadi okrivlja protidržavnosti. V svojem govoru v radikalnem klubu v četrtek je rekel to-le: »Današnji položaj se zrcali v dveh frontah. V prvi so oni, ki hočejo ohraniti obstoječo enotno državo, a drugi, ki so proti tej državi. Mi želimo koncentracijo z vsemi skupinami, ki priznavajo vidovdansko ustavo in ki ljubijo to državo.« Pašičeva vlada je torej državna fronta, vsi njegovi politični protivniki pa tvorijo protidržavno fronto. In kako bi se naj tej protidržavni fronti dala vlada v roke, četudi to zahteva parlamentarni princip?!

Pašič bo torej nadaljeval svoje delo v zapostavljanju parlamenta in osiguranju svoje vlade. V to svrhu se trudi, da bi skrpupal pred verifikacijo hrvatskih poslanskih mandatov nekako večino za prvo potrebo. Tako bi se vsaj na videz ohranilo parlamentarno načelo. Kot pretveza bi naj služil invalidski zakon, kateremu prav nobena stranka ne more nasprotovati. Podal se je posebno na lov za nemškimi in turškimi poslanci. V radikalnem klubu je izdal geslo o koncentraciji z vsemi skupinami, ki priznavajo vidovdansko ustavo in ki ljubijo to državo. Ali mar turški poslanci s Dženanžijo ali Ferad-begom na čelu bolj ljubijo državo, kakor Davidović s svojimi demokrati in slovenski in hrvatski poslanci? Na seji džemieta v Skoplju 21. maja je bila sprejeta ta-le resolucija: »Džemiet kot skupina narodnih manjšin se ne vmešava v nobeno vprašanje, katero se tiče notranje ureditve države, ker nacionalne manjšine nimajo za to pravice.« Turški poslanci so torej desinteresirani v vprašanju o ureditvi države, o centralizmu in avtonomizmu. Pašič pa jih prištevava med pobornike za vidovdansko ustavo in ljubitelje države.

Nam niti ne pride na misel, da bi protestirali zoper Pašičevo pogrdno opozicionalnega bloka kot protidržavne fronte. V svojih mlajših letih je Pašič hujskal Bolgare zoper svojo domačo srbsko državo, ki ni bila urejena in upravljana po Pašičevi volji. To je bil v istini protidržaven akt, ki je svojega storilca za vedno diskvalificiral (onesposobil) za sodbo o državnosti, odnosno protidržavnosti. To, za čemer gre opozicionalni blok, je eminentno v korist države in vseh njenih državljanov: osvoboditi državo nasilnikov in korupcionistov ter jo urediti na pravem, trajnem temelju.

Ta velika borba se vrši že dolgo časa. Zadnje dobo se je krog teh ne protidržavnih borev, kakor jih denuncira in psuje Pašič, marveč istinsko državotvornih elementov pomnožil tako, da tvorijo večino v parlamentu. In ti borci so v svojem proglasu na ljudstvo izjavili, da bodo do skrajnosti branili to, kar želijo vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, namreč ustavnost in parlamentarnost. Strnili bodo svoje moči, da državi dajo definitivno organizacijo ter uredijo njeno upravo. Kar se do staja ureditve države, priznavajo in sprejemajo samo takšno ureditev, ki ljudstvu zagotavlja svobodo ter mu jamči pravo do samoodločbe o lastni usodi.

Princip o samoodločbi narodov je bil tisti princip, ki je za časa svetovne vojne usuznjene slovanske narode privedel do osvoboditve in ustanovitve lastnih držav. Pravo o samoodločbi ljudstva je tudi tisti princip, ki je edini sposoben, da uredi našo državo ter ji da krepko in trajno podlago.

Dvojna fronta v našem parlamentu se torej ne da opredeliti po kriteriju (sodilu) državnosti ali protidržavnosti, marveč se samo da karakterizirati s tega-le vidika: ali za pravo o samoodločbi ljudstva, ali proti temu pravu. Končno pa bo zmagala tista fronta, ki vodi borbo pod zastavo prava o samoodločbi ljudstva.

Politični položaj.

Pašič-Pribičevićeva vlada pred parlamentom. Radikalni so dolgo časa širili vesti, da bo seja parlamenta dne 1. ali pa celo 3. junija. Računali so pri tem, da se bodo opozicionalni poslanci razgubili in da bo vladi na vsak način ostala večina, če se skupščinska seja skliče nepričakovano. Opozicija je takoj spoznala vladne nakane in ima svoje poslance zbrane za sejo, ki je sklicana za danes. Ta seja bo določila dnevni red za prihodnjič. Mogoče opozicija že danes naskoči vlado, gotovo je pa to, da sta Pašič in Pribičević doživela poraz in prišla v veliko zadrego, ker morata dati na dnevni red tudi verifikacijo hrvatskih mandatov, kar je vladi na tožila krona. To se pravi, da mora vlada sedaj nekaj storiti, o čemur je od 11. aprila govorila, da ne bo potrebno, ker itak gre na volitve. Sedaj stojimo pred ponovnim reševanjem krize in do pravilne rešitve mora priti po verifikaciji mandatov HRSS, ko ne bo več dvoma, kje je večina. Če se ostane pri parlamentarnih načelih, je že danes jasno, kakšna mora biti rešitev in odločitev. Proti izigravanju ustave, parlamentarnih načel in proti zaničevanju ter teptanju suverenitete ljudstva pa bo narod nastopil. Kdorkoli se je še dosedaj v zgodovini zoperstavil ljudstvu, ta je vedno propadel, ker je ljudska volja najmočnejša in tudi poslednji sodnik.

Seja radikalnega kluba. V petek je 34 radikalnih poslancev zahtevalo od Pašiča, da se mora takoj sklicati seja kluba, ki še nobenkrat ni bil vprašan za mnenje. Pašič se je tej zahtevi moral udati in je na seji razlagal, kako je dobil zopet mandat za sestavo vlade. Glede zahtevane vladne rekonstrukcije je izjavil, da se še ne ve, kak položaj bo nastal tekom tega tedna in da radi tega nima smisla spreminjati vladnih mest za ta kratek čas. Pašiča je vneto podpiral tudi bivši minister Lazica Marković, proti vodstvu vladne politike je pa zopet nastopal poslanec Ranković. Pašič se je v svojem govoru dotaknil tudi znanih očitanj Davidovičevega pisma. V podrobnosti se ni spuščal ter je samo rekel, da bodo odgovor na vse to njegovi spomini, katere spiše, če mu Bog da še dovolj časa in življenja. V splošnem je bila cela seja samo odlaganje na pozneje in na negotovo.

Konferenca Male antante. Glede naslednje konference Male antante, ki bi se po dogovorih morala sestati v Pragi, pišejo češki listi, da bo na njej sodeloval sam rumunski vladni predsednik Bratianu. »Prager Tagblatt« še posebej naglašava, da bo ta konferenca Male antante razčistila še posamezne nesporazume v Češki in v Jugoslaviji, ki so nastali vsled rumunsko-ruskega spora.

Po svetu.

Italijanski prestolni govor. V soboto, na dan devete obletnice italijanskega vstopa v vojno, je bil s prestolnim govorom slovesno otvorjen novoizvoljeni italijanski parlament. Poslanci so najprej prisegli na ustavo, potem pa je kralj prebral prestolni govor, s katerim najpoprej povdarja uspeh aneksije Reke ter izreka priznanje vojaštvu in fašistovski milici, kakor tudi vsemu narodu. V zunanjem političnem delu se naglašava, da hoče ostati Italija tudi v bodoče miroljubna, bo pa pri tem čuvala svoj ugled in svoje koristi. Reparacijsko vprašanje je pa življenjskega pomena tudi za Italijo, goji se pa nada, da bo dosežen na podlagi strokovnjaških predlogov zadovoljiv sporazum. Glede pogodbe z Jugoslavijo, pravi prestolni govor: Pogodbe bodo omogočile z našimi sosedmi aktivno

in prijateljsko sodelovanje, čegar dobrodelne učinke bo občutila vsa podonavska in balkanska Evropa. Fašistovski listi so s prestolnim govorom zelo zadovoljni, demokratska opozicija pa graja zlasti kraljevo priznanje fašistovski milici.

Sestanek v Milanu. Sestanek Mussolinija z belgijskimi ministri v Milanu na Laškem se lahko smatra kot delo za obnovo antante. Mussolini je za sedaj dal samo dve splošni direktivi za svojo vlogo v zavezniški politiki in sicer sprejem strokovnjaških predlogov kot temelj za rešitev reparacijskega vprašanja in pa zdržitev medzavezniških dolgov s tem vprašanjem. Prvo je koncesija Macdonaldovemu stališču in najbrž tudi stališču bodoče francoske vlade, drugo je pa koncesija zahtevam vseh francoskih strank in vlad. Mussolini je začel svojo vlogo kot posredovalec zelo oprezno ter je na obeh straneh pustil dovolj prostora za koncesije.

Pogajanja za nemško vlado. Za sestavo nove vlade se z vedno manjšimi uspehi pogajajo stranke dosedanje nemške vlade ali sredine z nacionalisti. Največ težave dela različno naziranje glede odškodninskega vprašanja in predlogov strokovnjakov. Nacionalistične zahteve so take, da močno nasprotujejo programu centruma, ki zavzema prvo mesto med strankami sredine. Tudi socialisti so ostro nastopili proti kompromisu z nacionalisti ter zagrozili z najostrejšo opozicijo proti vladi, v kateri bi bili tudi socialisti. Najbrž se bo novemu nemškemu parlamentu predstavila stara vlada, katero bodo tudi socialisti podpirali.

Ogrski fašisti. V ogrskem parlamentu je neki poslanec opozicije ogorčeno protestiral, da so glavni krivci czongradskega atentata na svobodi, dočim se glavne priče proti njim niti na ulico ne upajo pred terorjem fašistov, ki uživa vso toleranco ali pa celo podporo vlade in oblasti. Kakor znano, so v Czongradu fašisti z bombami razgnali neko judovsko zabavo in ko so bili povzročitelji tega nasilja in krvoprelitja že davno znani, se nikakor ni moglo priti do sodnijske razprave. Nekatere so sicer aretirali, potem pa zopet spuščali, in sedaj, ko se misli, da je cela stvar že več ali manj pozabljena, so pa vsi svobodni. Mogoče je do tega doprineslo tudi to, da je eden od glavnih atentatorjev zagrozil, na razpravi povedati, kako se je tudi sin ministrskega predsednika udeleževal raznih nasilnih činov.

Rusija in vprašanje Besarabije. Ruski zastopnik Rakovski v Londonu je izjavil novinarjem, da misli Rusija kmalu spraviti vprašanje Besarabije pred mednarodni forum, ker je to vprašanje mednarodnega značaja in ne more biti rešeno med samo Rusijo in Rumunijo. Ruska vlada že tudi v naprej naznanja, da ne bo pristala na kako teritorialno rešitev, ki bi jo brez nje-nega sodelovanja izvedel kak internacionalni forum ali Zveza narodov. Ruska vlada smatra, da je še vedno v polni veljavi slovesna obljuba zaveznikov v spomenici italijanskega zastopnika v Bukarešti. Ta spomenica je bila leta 1918 poslana vladi v Moskvo in v njej izjavljajo zavezniške vlade, da je okupacija Besarabije začasna in samo vojaškega in ne političnega značaja. Potem je bil sklenjen sporazum med Rusijo in Rumunijo, po katerem bi morala Rumunija odpoklicati svojo vojsko iz Besarabije. Rumunija je pa svojo obljubo po-teptala. Ruska vlada zahteva sedaj glasovanje, da se prebivalci Besarabije lahko popolnoma svobodno izjavijo. Če bi plebiscit izpadel v korist Rumunije, bi se mu Rusija pokorila.

Avtonomija Nemcev v Rusiji. Vseukrajinski sovjetski izvrševalni odbor je sklenil, da z ozirom na kulturne in gospodarske interese narodnih manjšin dobijo Nemci v južni Ukrajini v onih pokrajinah, kjer so kom-paktno naseljeni, svojo avtonomijo. Podrobnosti tega sklepa bodo dane nemškemu prebivalstvu v južni Ukrajini na glasovanje in določitev.

Zelena internacionala. Češka agrarna stranka si že dolgo časa prizadeva, da bi iz Prage organizirala kmet-sko ali zeleno internacionalo ter jo raztegnila v prvi vrsti črez slovanske države. V najozjeh stikih so bili češki agrarci z bolgarskimi zemljoradniki. Pokojni Stambolijski je bil v Pragi zelo čislana oseba in ravno tako tudi njegov ubiti tovariš Rajko Daskalov. Lahko se reče, da je v Pragi nastala ideja jugoslovanske federacije, katero je pokojni Stambolijski imel v svojem programu. Ko je v Bolgariji zmagala gosposka reakcija, je propadel tudi prvi temelj slovanske zelene internacionala. Zveze med češkimi in bolgarskimi zemljoradniki so ostali v toliko, da listi češke agrarne stranke še danes ostro obsojajo Cankov režim v Bolgariji in da se na praškem terenu odgaja mlada bolgarska zemljoradniška generacija. Kakor z bolgarskim, tako so češki agrarci vzdrževali zveze tudi s srbskim zemljoradništvom. Prejšnji vodja srbskih zemljoradnikov Avramovič je prihajal često v Prago. Avramoviča so imeli v Pragi za nekakega agrarnega marksista, Avramovič je pa zopet imel s Čehi težave, ker so preveč dajali na Pašičev režim in niso razumeli položaja zemljoradnikov in delovnega ljudstva sploh v državi SHS. Tudi o Radiču so imeli po beograjsko prikrojene pojme in Avra-

Dnevne novice.

movič se je dosti trudil, da Čehom pravilno oriše razne pojave v Jugoslaviji. Z ruskimi zemljoradniki se dolgo časa sploh ni iskala nobena zveza, ker so češki agrarci tudi sodelovali v protisovjetski kampanji. Danes je v tem pogledu nekoliko bolje in je tudi češka agrarna stranka za pravno priznanje zveze ruskih sovjetskih republik ter je celo organizirala kolonizacijo čeških poljedelcev na Kavkazu po ruski ponudbi. Z mednarodnim kmetiskim svetom v Moskvi pa češki agrarci ne mislijo stopiti v stike, ker bi radi imeli pred vsem raztegnjeno zeleno internacionalo na najbližje slovanske države ter zavračajo svetovno internacionalo. Najslabše so zveze s poljskimi zemljoradniki in sicer radi tega, ker odnošaji med češko in poljsko državo niso ravno najboljši. Praki biro zelene internacionale torej nima Rusov, Ukrajincev in Hrvatov, ni končno dogovorjen s Poljaki in ima torej samo zemljoradnike Bolgarije, ki pa kakor stranka ne morejo delovati pod sedanjim vladnim terorjem. V Moskvi pa obstoja odbor kmetiske internacionale, ki ima članstvo v mnogih držav Evrope, pa tudi iz Azije in Amerike. Zadnji kongres kmetiske internacionale je bil lansko jesen in poročila ter sklepi tega kongresa so že razširjeni v vseh svetovnih in še mnogih drugih jezikih.

Režimska policija.

Propadanje javne varnosti po državi in posebno še v Beogradu na eni strani, na drugi strani pa razna policijska nasilstva, daje nekaterim beograjskim listom priliko za zanimivo razmiselnje o policiji in o režimu. Tako pravi beograjska »Pravda«, da ima policijska oblast v vsaki državi svoj poseben značaj in svoje posebno obilježje, ki prihaja od tega, ker je policijska oblast po svojem izvoru tudi politična oblast. Ker zasleduje policijska oblast dnevne dogodke, ter stoji neposredno v dotiki z narodnimi masami, je ona tudi temelj režima. Na ta način se lahko po policijskem režimu vsake države dobro oceni tudi kakovost notranje politike njene vlade.

Če bi notranjo politiko Pašičeve vlade ocenili po policijskem režimu in kakovosti policijskega osebja, bi morali priti do najslabših zaključkov. Vse to, kar zadnji čas dan za dnevom iz policijskih krogov prihaja na dan, ne dela prvovrstne senzacije in prvovrstnih skandalov samo radi tega, ker se je naša javnost že preveč navadila na tako postopanje. Naš narod se je polagoma že navadil, da gleda v policiji neko sovražno oblast, ki je vneta služila že vsem mogočim protinarodnim oblastnikom in ki v državi ni več za to, da varuje državljansko svobodo in imovino, ampak zato, da narod potlači, razžene, zapira ali pa celo prebatini vse one, ki imajo toliko nesrečne smelosti, da se obračajo proti vrvakom.

Radikalni režim ne pozna važne in visoke naloge policije in je iz nje napravil nasilno orodje ministra notranjih zadev. Režim je napravil iz policijskih organov poslušne in slepe kreature s hajduškimi navadami. V tem pravcu se dalje sploh ni moglo iti. Od ubijanja po zaporih do ubijanja po ulicah odvorne policijske agente in žandarje samo še kak liter vina ali pa rakija ter jih pripravil do tega, da ne uporabljajo najbrutalnejše sile. V policijskih organih se je ukoreninila zavest neodgovornosti in od te popuščajo samo še s podkupovanjem.

Dvoje vrstni slučajni poslednjih dni označujejo našo policijo v službi politične in osebne varnosti. Na eni strani je cela vrsta od policijskih organov razbitih shodov opozicije. Pri eni taki priliki je priredila policija sebi tudi to zadovoljstvo, da je mirno gledala, kako so nahujskani vladni agenti pretepalali narodnega poslanca. »Pravda« navaja: Predvojna Azija se je preselila v Jugoslavijo, ker jo je Kemal paša nagnal. Naši politiki v »duhu ustave« so sprejeli zastarele turške recepte kot višek vladavine demokracije in zakona ter jih po svoje tudi izvajajo. Danes se politiku in državljanu, ki stori težki greh, da javno obsoja Pašiča, pred očmi policije lahko vse zgodi. Mogoče bodo današnji policijski heroji še iznesli zakone, po katerih se lahko shode razganja, poslance pa pretepa. Na drugi strani vodi pa naša policija pravo inkvizicijo in sama sodi po »kratkem postopanju.« Bikovka, batina, peščene vrečice in odžak (dimnik) so sedaj preiskovalne metode, ki dajejo naši policiji že svetovni glas. Med tujci že dolgo časa vlada prepričanje, da se v Jugoslaviji radi kake napake v potnem listu človeku lahko vse mogoče pripeti. Mesece in mesece lahko sedi v zaporu, izgubi pa lahko tudi glavo. »Omrkneš, a ne osvaneš« — izgineš in se ne prikažeš — govori pijani detektivi po kavarnah in delajo značilno kretanje z roko. Uboj Ljubice Ljubičević, mučenje raznih drugih jetnikov, zadnji izgredi v beograjskih zaporih in še marsikaj drugega je privedlo tako daleč, da po Beogradu že vsak, ki je klican na policijo, v smrtnem strahu vpije, ko vidi, da ga vodijo v policijski zapor. Zelo značilno je to vpitje pred postopjem, kjer je ustoličena služba javne varnosti.

Mnogi slučajni dokazujejo, da je pri nas uveden režim nasilja, ki nam dela veliko sramoto. Vsega tega pa niso krivi samo nižji policijski organi, ki se udeležujejo s silo svojih pesti, ampak za sistem mora odgovarjati šef sistema — minister notranjih zadev in cela Pašičeva vlada.

Afera od 20 milijonov dinarjev. Beograjski list »Smotra«, glasilo radikalnega levičarja Rankoviča, razkriva, kako so si neki vladni ljudje na lahek način in v veliko škodo države in njenih najrevnejših državljanov prislužili 20 milijonov dinarjev. Ministrstvo pravde in socialne politike predaje posestvo grofa Karadonija neki družbi, ki je to posestvo kupila in hoče sedaj iz njega izgnati otroke vojnih žrtev, ki so tam nastanjeni v nekem zavodu. Družba, ki prevzema sedaj to posestvo, sestoji iz samih bivših uradnikov, izmed katerih je bil eden župan, drugi pa višji uradnik ministrstva za socialno politiko. Ti ljudje so si gotovo v službi pridobili toliko denarja, da so lahko pred dvema leti kupili to posestvo, ki je vredno danes 20 milijonov. To posestvo bi moralo pasti pod agrarno reformo in četudi se je že leta 1920 določilo, da se na tem posestvu ustanovi zavod za vojne sirote, se to vendar ni izvršilo in so odgovorni činitelji na vladi mirno gledali, kako si je posestvo kupila po zelo nizki ceni privatna špekulantska družba. Družba ima tajne pomočnike v ministrstvih in tako stojimo danes pred skandalom, da bodo vojne sirote brez zavetja, država oškodovana, umazani špekulanti pa lastniki velikega posestva in lahko zaslužnega dobička od 20 milijonov dinarjev. Svoje razkritje končuje list tako-le: »Če ministri nočejo preprečiti te samo pašnosti in ropu in če nimajo srea, da zavarujejo otroke žrtev, ki so padle za domovino, potem moramo apelirati na vodjo vseh vojniki, ki jih je vodil v vojno, da intervenira.«

Eden od vzrokov naših izgub napram Rumuniji. Beograjska »Republika« je razkrila nov vzrok, da smo izgubili v Banatu velike in bogate kraje v korist Rumunije. Na prostoru med Zomboljem, Srbsko Klarijo in Čemejo, ki smo jih odstopili Rumuniji, je 6000 orolov zemlje last nekega Moczonija. Če bi ta mesta ostala pod našo državo, bi zapadlo to posestvo pod agrarno reformo. Ker smo pa mi Zomboljo in drugo odstopili Rumuniji, bo pa Moczonij ostal lastnik tega veleposestva. Naša javnost se je dolgo čudila, zakaj dajemo Rumunom mnogo več, kot pa oni nam, sedaj pa, ko se je zvedelo, kdo je Moczonij, je pa cela stvar precej jasna. Moczonij je namreč višji dvorni lovec rumunske kraljice in zato se je tudi poskrbelo, da uide naši agrarni reformi. List poziva vlado, naj pobije vse te trditve, kar se pa še ni zgodilo.

Konferenca železniških ravnateljev. Koncem proštega tedna se je začela v Beogradu prva konferenca železniških ravnateljev v naši državi. Predsednik konference je pomočnik prometnega ministra, konferenco je pa otvoril sam prometni minister. Na konferenci se je razpravljalo o vseh vprašanjih, ki zadevajo naš železniški promet s posebnim ozirom na to, kako bi se v bodoče preprečile razne nesreče. Mnogo se je razpravljalo tudi o administraciji pri posameznih direkcijah, in končno se je sklenilo, da se bodo take konference vršile od sedaj naprej vsak mesec. Na konferenci se pa nihče ni spomnil, da je treba v interesu države, prometa ter v duhu kulture in človečanstva nekaj prav nujno ukreniti, da se železniško osebje od uradnika pa do zadnjega delavca reši iz neznosne bede.

Redukcija v ljubljanskem vojaškem arzenalu. Pred nekaj dnevi je uprava vojaškega arzenala v Ljubljani vrgla na cesto radi »nema pare« nad sto delavcev. Pri odpustitvi se ni prav nič oziralo na oženjene delavce z veliko družino. Delavstvo se je enostavno vrglo na cesto in prizadeti so zlasti ključavničarji, od katerih so od 70 samo 4 še ostali v službi. Reducirani so seveda tudi še drugi profesionalisti in od vsake stroke so ostali v službi samo še po 4 delavci. Odpustilo se jih je kar čez noč in brez vsake odpravnine. Tako postopanje od strani vlade je nekaj nezaslišanega ob vedno večji brezposelnosti. Čudno je pa to, da vojno ministrstvo za delavstvo v arzenalu nima denarja, ko se v Beogradu vendar pripravljajo zgradba generalštabne palače in ko se za razno drugo na ime vojske najdejo vedno ogromni krediti.

Polovična vožnja na železnih za posetnike okritja Malgajevoga spomenika. G. minister saobračaja je dovolil vsem članom narodnih društev, ki posetijo proslavo odkritja Malgajevoga spomenika dne 29. maja 1924 v Guštanju, polovično vožnjo na železnih. Posetniki proslave naj kupijo na postaji, kjer vstopijo, cel vozni listek v Guštanj. Ta vozni listek se mora obdržati in jim velja za povratek, ako se izkažejo s potrdilom glavnega odbora za odkritje Malgajevoga spomenika v Guštanju, da so proslavi prisostvovali. Polovična vožnja za čas od 25. maja do 2. junija t. l.

Smrt usmiljenke. V sredo, dne 21. t. m., je v glavni hiši usmiljenih sester v Ljubljani umrla usmiljenka č. s. Lukrecija Peršuh. Shoji 29 let je žrtvovala svojo ljubezen in skrb drugim, večino teh let blaznim revežem v umobolnici Feldhof pri Gradcu. V starosti 55 let je odšla po zasluženo plačilo. Bila je sestra slovenjgraškega živinozdravnika g. Antona Peršuha in teta bogoslovca č. g. Ivo Peršuha.

Nova razprava v procesu Varga. Vrhovno sodišče v Novem Sadu je zavrnilo razsodbo apelacijskega sodišča, ki je v znanem procesu proti spijunu Vargi in tovaršem izreklo oprostilo razsodbo. Varga je bil v prvem procesu obsojen na 10 let ječe, višja inštanca pa ga je spoznala za nedolžnega ter je bil po poldrugoletnem zaporu izpuščen. Sedaj se bo vršila vsled odloka vrhovnega sodišča ponovna razprava.

Brezžična brzojavna postaja pri Beogradu. Minuli petek je bilo dovršena največja radiopostaja v naši državi v Rakovici pri Beogradu. Postajo je zgradilo neko francosko društvo, 12 procentov čistega dobička pa pripada naši državi. Ravnatoko preide postaja čez

30 let v last države. Postaja je v prvi vrsti namenjena privatnim potrebam. Sprejema privatne brzojave ter jih tudi oddaja za vse kraje zemlje. Takse za brezžične brzojave so enake kot za navadne brzojavke.

Hidrotehnični odsek v Cetinju. V Črnigori je veliko pomanjkanje pitne vode in radi tega je prebivalstvo primorano, da zbira pitno vodo v posebnih cisternah, da jo ima pripravljeno za slučaj suše. Da se temu odmore, bo te dni otvorjen hidrotehnični odsek s središčem v Cetinju. S tem se bo dosegla dvojna korist: najprej bo ta odsek začel s pridobivanjem pitne vode in drugič se bo začelo delati na izsuševanju močvirnatih delov pokrajine ter jih na ta način vrniti umnemu gospodarstvu.

Trčenje vlakov. Na progi Negotin—Prahovo se je zgodila težka železniška nesreča. Osební vlak iz Negotina je trčil ob tovorni vlak, prihajajoč iz Prahova. Ubit je bil en potnik, ranjenih pa je veliko število.

Javna reklama s samomorom. V dalmatinskem selu Igrane živita dva zaljubljenca: Roža Taljančič in Ciril Lulič. Starši Rože so gledali to ljubezen po strani, jej začeli braniti nevarno ljubimkanje in sploh so na njo pazili v zadnjem času zelo strogo. Radi te nenaklonjenosti napram mladostni ljubezni sta sklenila zaljubljenca, da pojmeta prostovoljno v smrt. Hotela pa sta tudi, da mora zvedeti javnost, zakaj sta si prerezala sama mladostno nit življenja. Napisala sta javen plakat, v katerem sta razložila zancem in sosedom vzrok samomora in končno še pristavila: Ko boste prečitali ta oglas, naju že davno ne bo več med živimi. Ta oglas, ki je bil prilepljen na steno, je prečital seljak iz vasi, zbral je hitro še več drugih pametnih možakarjev in začeli so iskati nesrečna zaljubljenca. Našli so jo kmalu v nezavesti skupno v čolnu. Popila sta nekaj lizola, a premalo za smrt in je veliko upanja, da bosta popolnoma okrevala in po preprečenih žalostih nadaljevala ljubav.

Pogon za velikim županom. Kakor znano, je bila pred nekoliko dnevi v Podonavju velika poplava, ki je napravila mnogo škode. V teh dneh je bil vukovarski župan iz Beograda telegrafičnim putem pozvan, da mora takoj v prestolico. Ravno ta dan, ko je dospel brzojav v Vukovar, se je mudil g. veliki župan nekje v poplavljenih krajih. Potom telefona in brzojava so začeli vukovarski uradniki pogon za velikim županom, da bi ga našli in dirigirali v Beograd. Po raznih vaseh so se podili za g. županom kurirji, a g. župana ni bilo nikjer. Slednjič so ga vendarle iztaknili v neki prav zakotni ter neznatni krčmi, kjer je veselo in mirno srkal rujno vince, ne meneč se za poplavljeni Posavino, še manj pa za Beograd.

Težka nesreča vsled narastlega potoka. Dne 17. t. m. se je utrgal oblak nad mestecem Pakrac v Slavoniji. Vsled silnega naliva je rečica Pakra, ki teče skozi mesto, komaj v četrh ure narastla za 5 m nad normalno gladino. V hipu je bilo celo mestece preplavljeno. Na mostu, ki veže oba brega reke, se je zbralo kakih 15 oseb, večinoma šolarjev, ki so iz radovednosti opazovali povodenj. Naenkrat pa je narastla voda most dvignila in ga zdrobila. Vse osebe so se znašli hipoma v več metrov globoki drveči reki. Nastal je strahoviti krik na pomoč, posamezni ponesrečenci so se oprijemali desek in tramov od razbitega mosta in par osebam se je posrečilo srečno priplavati do brega. Ostali, večinoma deca, so v kalni vodi utonili, ker jim ni bilo mogoče priskočiti na pomoč. Po je čez nekaj ur voda zopet padla, so nesrečni roditelji utopljenih otrok začeli iskati žrtve. Pomagala jim je požarna bramba in orožništvo. Dosedaj so našli že večino utopljenec, katere je voda pustila v grmovju ob bregu. Poleg te nesreče je poplava napravila ogromno škodo, ker je uničila ob vodi ležeče polje ter odnesla vse mostove.

Izlet k Plitvičkim jezerom priredi Hrv. planinsko društvo, podružnica »Sljeme«, za binkoštno praznike dne 8. in 9. junija. Vsled ugodne železniške zveze bo izletnikom omogočeno prebiti oba dni pri jezerih, trenirani turisti pa polezejo na Golu Plešivicu (1649 m). S tem izletom je spojena slavnost 50letnice HPD. Natanejši podatki sledijo. Ker bodo preskrbeli bratje Hrvati polovično vožnjo, je potrebno, da se vsi, ki se hočejo udeležiti tega izleta, javijo pri Odseku amaterfotografov SPD v Mariboru, Krekova 5, in to dnevno od 19. do 20. ure.

Koča na Urški gori bo otvorena že 26. t. m., a od 31. t. m. bo stalno oskrbovana. Inventar in drugo se bo temeljito popravil in pomnožil tako, da bo bivanje v koči jako udobno.

Odsek amaterfotografov SPD izleti v soboto, 31. t. m., k otvoritvi koč na Urški gori ter vabi vse prijatelje in člane, da se priključijo. Obenem prosí, da se vsi udeleženci javijo, in to dnevno od 19. do 20. ure, v Mariboru, Krekova 5.

Novi tečaji za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo (zasebni pouk) začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija t. l. ter trajajo štiri mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 292 9—1

KARO-čevlji
MARIBOR, Koroška c. 19.

Pravo
Schicht-ovo
milo z znamko »Jelen«
je priljubljeno pri vseh varčnih gospodinjah. Pravo samo z imenom »Schicht« in znamko Jelen!

DRUSTO KATEHETOV ZA LAV. ŠKOFIJO.

Število članov že 224. Iz dekanij Maribor levi in desni breg, Celje, Ljutomer, Ptuj, Rogatec, Saleška dolina in Šmarje še nimamo prijav. Na zadnji sestanek je prišlo nad 30 katehetov, nekateri iz zelo oddaljenih župnij. Referat g. prof. Vrežeta je bil poučen, zanimiv ter nam je podal marsikatero porabno misel za usposobljenje in delo kateheta v metodičnem oziru. Važnost in težave katehetskega pouka in vzgoje, potreba temeljite, vsestranske, kolikor mogoče praktične priprave že v bogoslovnici, nadaljevanje strokovne samozobrazbe posebno s pomočjo katehetskih društev, metodično pravilno postopanje pri pouku, razne učne in vzgojne metode, važnost nazornosti pri verouku, sredstva za to, snov, ki jo mora katehet posebno skrbno, metodično pravilno obravnavati, kakor molitev, prisostvovanje službi božji, prejem sv. zakramentov, praktično udejstvovanje verskega življenja med šolsko mladino, so nekaterje glavne misli in referati, ki bi se naj na katehetskih sestankih večkrat z metodičnega stališča obravnavale.

Posebno je povdarjal g. referent, da so hospitacije, praktični nastopi pod vodstvom izkušenih katehetov metodično izobraževalni pripomočki, ki bi se morali bolj upoštevati in uporabljati. Bogoslovcem že bi se naj nudila večkrat prilika, da prisostvujejo katehetskemu pouku v tej ali oni šoli, hospitacije, kakor so bile za nje urejene pred leti, bi se naj zopet uvedle, katehetsko društvo bi naj aranžiralo pri svojih sestankih sempatije hospitacije, praktične nastope v šoli, isto bi lahko priredili tudi katehetje po dekanijah in župnijah med seboj. Take hospitacije, prej dobro pripravljene in potem v medsebojnem razgovoru razmotrivane, bi veliko pripomogle, da postane katehetsko delo enotno ter v metodičnem oziru kolikor mogoče dovršeno, prihranile bi pa tudi marsikateremu katehetu dolgotrajno, truda-polno iskanje pravih potov in načinov pri katehiziranju, kakor je to dobro povarjal na sestanku g. župnik F. Pšunder. V razgovoru, ki je sledil referatu, se je omenjalo vprašanje o nadzornikih verouka, o izkušnjah v cerkvi in šoli, polagala bi se naj pri njih večja važnost na versko-moralne vzgojne uspehe, kakor na samo reprodukcijo na pamet priučeni snovi. Delo kateheta bi se naj presojalo bolj iz vzgojnega stališča. Govorilo se je dalje o razmerju in vzajemnem delovanju z učiteljstvom, o potrebi novega učnega načrta, učbenikov, posebno katekizma. O knjigi »Nauk za prvenca«, dr. Pečjak, se je razvila daljša debata, ki je pokazala potrebo posebnega referata o tej knjigi, ker so mnenja zelo deljena. Pretirano kaznovanje učencev, posebno telesno, vzgojni vpliv katehetske osebnosti in več drugih vprašanj, ki jih bo treba v bodočih sestankih razmotrivati podrobneje, vsako posebej, se je spravilo v razgovor. Na sestanku se je dalje sklenilo, da bo katehetsko zborovanje v drugi polovici julija. Dan in program se bo objavil v začetku junija. Dekanijski pododbori naj že sedaj določijo vsaj po enega delegata, sestavijo različne predloge in popravljajo kolikor mogoče lepo udeležbo iz svojih dekanij.

Glede redukcije nekaterih katehetov in glede kričevne uvrstitve pri zadnji prevedbi, ki kaže zapostavljanje bogoslovnih semenščic od strani državne naučne uprave, se sklene sporazumno z ljubljanskim društvom katehetov, pridobiti vsa katehetska društva v Jugoslaviji za enotno akcijo in naprositi škofijstva, da se zavzamejo odločno za bogoslovja in za gnotne zadeve katehetov.

G. katehet A. Rezman poroča o finančnem stanju društva, ki je dobro, predlaga, da se razlegne društveno delo tudi na Prekmurje in naše dele Hrvatske in da nastopi katehetsko društvo proti širjenju in javnemu nalepljanju demoralizirajočih publikacij.

Tako je nudilo društvu katehetov za lav. škofijo na svojem zadnjem sestanku lepo, razveseljivo sliko ter pokazalo, da je veliko zmisla, zanimanja in dobre volje za delo katehetskega društva, da bo treba to delo le še nekoliko bolj podrobno, inicijativno in smotreno urediti, pa bomo imeli dobro urejeno in delujočo katehetsko društvo.

Odbor se bo trudil storiti svojo dolžnost, prosi pa, da se ga krepko s sodelovanjem podpira, o delovanju zunaj večkrat poroča in med člani goji ono stanovsko zavest in kolegialnost, ki je predpogoj za skupno uspešno delo.

Tajništvo DK.

Štajerske novice.

Grozna vremenska katastrofa. Od Sv. Križa pri Mariboru poročajo: V sredo, dne 21. maja, je zadela naše kraje strašna vremenska katastrofa. Sem od lučanske strani so se pripodili ob šestih zvečer gromeci oblaki, ki so v silnem viharju razlili in razpali vso svojo mokro in ledeno vsebino na naše kulture. Nekaterim posestnikom je uničeno poleg ozimine, vinogradov in vrtoev še vse sadno drevje. Ledeni kosi v premeru 4—5 cm so odbijali precej močne lanske vejice, kaj šele letošnje nežne mladike. Zimsko rž so že nekateri pokosili, pšenice še zna biti vsaj za seme. Prav pametno so stori tisti, ki so takoj začeli škropiti prizadete vinograde. Grozna ploha je odnesla v strmih legah na stotine centov rodne zemlje na nižje ležeče travnike — škoda, ki se bo dala težko popraviti. Ako se bo zahteval od prizadetih posestnikov letos še kak davek, bo to vnebovpijoči greh in znalo bi se zgoditi, da bi v tem slučaju celo našim mirnim ljudem kri zavrela. Vse smo zgubili: svoje pravice, svoje šole, svoj denar, ki nam ga je izvlekel Pašič, zdaj nam je še pa toča vzela kruh in vino. Zdaj naj pošlje davčni urad svo-

je eksekutorje k nam, da pogledajo grozoto opustošenja! Ne samo davka oprošteni morajo biti prizadeti posestniki, pravično bi bilo, da dbe zastoj seme za novo setev, kolikor bi še bila mogoča. Naše želje in prošnje pa seve ne bodo uslišane, dokler nas bo bičal beogradski Pašičev bič od strani, potem ko nas je uničil ledeni bič od zgoraj. Dokler nimamo svoje besede v svoji deželi, se ne moremo v stiskah in nadlogah nikamor zateči. Pašič in tisti, ki vlečejo z njim (salostojni, demokrati), sicer niso krivi toče, pa krivi so, da ne bomo dobili nobene podpore in olajšave po tako strašni nesreči. Da nas bo prej konec, bo pač najboljšje, če se udamo v svojo usodo: za naše grehe nas biča bič od zgoraj, za našo neumno politiko pa bič iz Beograda, ki ga vihti g. Pašič. Kaj si naj želi osel drugega, kot lakoto in batine?

Pevski zbor Slov. kat. izobraževalnega društva v Celju priredi v četrtek, dne 29. t. m., ob pol 4. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma koncert s sledečim sporedom: »Geslo pevske zveze«, mešani zbor, dr. Fr. Kimovec. »V Korotan«, mešani zbor, Stanko Premrl. »Tožba«, moški in mešani zbor, Emil Adamič. »Ples kralja Matjaža«, mešani zbor, Karl Adamič. »Gorčez jezero«, šesteroglasni zbor, Matjaž Hulšad. »Če ti ne boš moj«, mešani zbor, Emil Adamič. »Ne maram za te«, mešani zbor, Emil Adamič. »Ecce dolor«, mešani zbor, Emil Adamič. »Rožmarin«, ženski zbor s spremlj. glasovirja, Fr. Gerbič. »Še ena«, mešani zbor, dr. Anton Schwab. »Oj, Doberdob«, moški zbor, Prelovec. »Mlad junak«, mešani zbor, Emil Adamič. »Lahko noč«, meš. zbor, Al. Mihelčič. — Komaj dve leti obstoječi zbor, ki šteje danes že nad 40 pevcev, si je pod spretnim vodstvom g. Mihelčiča pridobil obče priznanje in bo tudi tokrat nudil poslušalcem umetniški užitek. Prijatelji in ljubitelji lepe slovenske pesmi ste uljudno vabljeni, da se udeležite koncerta!

V ilustracijo »Jutrovih« obrekovalcev. Z ozirom na notico »Jutra« smo zvedeli od kompetentne strani glede zadeve g. dr. Rupnika, odvetnika v Šmarju pri Jelšah, da cela zadeva še ni pravomočna. Vsekakor je pa značilno, da se dr. Rupnika, ki vsaj doslej še ni bil pristaš SLS, imenuje »klerikalnega odvetnika« ter popolnoma neumestno pristavlja opazko o klerikalnih obrekovalcih, ki se »zvijajo kakor črvički, ako jih trdo primeš.« Seveda noben odvetnik po naziranju »Jutra« ne sme držati s preprostim ljudstvom, ker je sicer v nevarnosti, da se ga bode takoj označilo kot klerikalnega odvetnika. Menda je bil ravno to povod napada na dr. Rupnika, pošteniaka, ki bode morda ravno radi tega izpregledal ter morda celo »Jutru« na ljubo postal v resnici klerikalni odvetnik. Opazko o nerodnem zagovoru — gospod dr. Rupnik pri razpravi namreč niti navzoč ni bil — prepuščamo »Jutru«, kakor njega bralcem v premišljevanje. Sapienti sat.

Avtomobilsko zvezo dobi, kakor čujemo, Savinjska dolina in sicer baje že s 1. junijem na progi Rečica na Paki—Mozirje—Ljubno—Gornjigrad, a v seziji Mozirje—Luče—Solčava. Pozdravljamo to razsvetljevanje vest ter upamo, da se kmalu potrdi.

Iz Prekmurja.

Birmovanje v Prekmurju je bilo v nedeljo, dne 25. maja kćnčno s sv. birmo v starodavni Tišini. Velikanske množice ljudstva so bile navzoče pri tej cerkveni slovesnosti ter so z navdušenjem pozdravljale svojega novega slovenskega škofa. Ljudstvo je po vaseh pričakovalo ob krasnih slavolikih svojega nadpastirja, ga nagovarjalo, izražalo svoje globoko veselje ter mu delalo ovacije. V Tišini ima velike zasluge za cerkveno in narodno probujo ljudstva že pred mnogimi leti umrl župnik dr. Ivanoci, kateremu je ljudstvo ohranilo hvaležen spomin. Nima pa še dostojnega nagrobnega spomenika. Zato se je sprožila od škofa dr. Karolina misel, da se slavnemu bojevniku za verske in nadrodne svetinje prekmurskega ljudstva postavi spominska plošča v tišinski cerkvi ter napravi tudi dostojen nagrobni spomenik. Poslanec Klekl je v ta namen prvi izročil tišinskemu župniku 2000 din.

Birmovanje v Prekmurju je bilo po vseh župnijah zelo veliko, ker že mnogo let tam ni bilo sv. birme in so mladeniči in dekletá stari do 20 let in še več prejeli zakrament sv. birme. Skupno je bilo birmanih v celem Prekmurju 12.953. Res visoko število.

PROSVETNA ZVEZA V MARIBORU.

Malgajeva slavnost v Guštanju. Odbor Prosvetne zveze v Mariboru je sklenil, da naj sodelujejo včlanjena društva pri Malgajevi slavnosti v Guštanju dne 29. t. m. pri odkritju Malgajevskega spomenika. Prosvetna zveza sama pošlje svojega zastopnika. Mariboru bližnja društva dobe osebno nakaznice za polovično vožnjo v pisarni Prosvetne zveze v Mariboru, Aleksandrova 6 I (popoldne od 4. do 6. ure), druga društva pa naj se obrnejo za nakaznice naravnost na pripravljajni odbor v Guštanju. Kolikor je možno, naj se udeleže društva slavnosti v obilnem številu!

Poslovne knjige in Poslovník naj društva takoj naročijo. Poslovne knjige stanejo s poštnino in priporočeno 79 din. Povdarjamo, da oddajemo le vso garnituro skupaj, ne pa posameznih knjig. Knjige so zelo priročne in lične, z njimi dobimo pri vseh društvih enotno poslovanje, kar je že slednji čas. Društva naj knjige naroče, nakar plačajo znesek po prejemu takoj po čekovi položnici. Poslovník stane izvod 6 din. in poštnina. Vsako društvo mora imeti najmanj 3 ali 4 izvode. Pošiljamo ga priporočeno s čekovno položnico proti takojšnjemu plačilu. Društvom, ki Poslovníka ne bodo naročila vsaj v bližnjem času, pošljemo Poslovník brez na-

ročila, kar bo pa stroške gotovo zvišalo. Zato prosimo, da naj društva poslovne knjige in Poslovník naroče rajš sama.

Občnega zbora še ni imelo marsikatero društvo. Vsa ta društva prosimo, da skličejo občni zbor čimprej. Občni zbor javite poprej Prosvetni zvezi, ki ji je treba poslati nato natančen prepis zapisnika občnega zbora. Treba je, da vsa društva tako ožive in uredijo svoje delovanje.

Pisarna Prosvetne zveze posluje v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 I (nova plača pri frančiškanski cerkvi). Za stranke je časovno odprta samo od pol 4. do 6. ure popoldne vsak delavnik.

Razdelitev društev na prosvetne okraje bo objavljena v 6. številki »Vestnika«, nakar že društva sedaj opozarjamo. Prosvetni okraji morajo biti organizirani vsi najpozneje do letošnjega občnega zbora Prosvetne zveze.

Društvena pravila so društvom stalno na razpolago pri Prosvetni zvezi v Mariboru. Izvod velja 2 din.

Tajništvo Prosvetne zveze v Mariboru.

Nov žepni vozni red, veljaven od 1. junija 1924, je ravnokar izdala tiskarna sv. Cirila v Mariboru in stane komad s poštnino vred 2 din., brez poštnine 1-50 din.

Iz Maribora.

Kolesarska in motorna dirka. Včeraj se je vršila na dirkališču na Teznu od mariborskih športnikov tako težko pričakovana dirka kluba »Edelweis«. Izid je bil za Mariborčane nad vse zadovoljiv, ker so skoro pri vseh tekmah odnesli prva darila, dasi so se morali boriti z odličnimi in prizanimi dirkači iz Ljubljane. Kolesarskih tekem so se udeležili poleg klubov »Perun«, »Edelweis«, Del. koles. društva tudi dirkači ljubljanske »Ilirije«, dalje tekmovalci iz Ptuja in Varaždina. Za motorno dirko pa je poslala najnevarnejše konkurente Ljubljana (Hribar) ter Zagreb (Sotler). — Potek dirke je bil sledeči: Tekme kolesarjev: 1. Pozdravna dirka, prvi Dvorak (Edelweis), drugi Sepp Schmiermaul, tretji Fr. Nabergoj (Perun). 2. Dirka juniorjev (na 4000 m). Prvi Maks Bračić, drugi Anton Medved. — 3. Vztrajna dirka (na 3000 m). Prvi Ivan Vesenják (Del. koles. društvo), drugi Anton Playček. — 4. Vožnja gostov (4000 m). Prvi Sepp Schmiermaul, drugi Anton Skrajnar (Ilirija) in Vinko Bar. 5. Damska dirka: Prva Grell Karner, druga Resi Kasch. — Dirka za prvenstvo Slovenije (na 1 kilometer). Prvi Joe Dvorak, drugi Franc Nabergoj. 7. Izločilna dirka (6000 m). Prvi Dvorak, drugi Ernst Pahor, tretji Fr. Nabergoj. 8. Vojaška dirka, Prvi Playček, drugi Bencik. — Dirka motorjev: 1. pomožni motorji 100 kub. cm. Prvi Stanko Vesenják (DKW). 2. Lahka motorna kolesa do 150 kub. cm. Prvi Pepo Baumann (Puch), drugi Maks Radics. — 3. Motorna kolesa do 250 kub. cm (na 5000 m). Prvi Radics, drugi Pepo Baumann, tretji Franc Hergo. 4. Motorji do 350 kub. cm (5000 m). Prvi Klaihl (Douglas). 5. Motorji do 500 kub. cm (5000 m). Prvi Stuzzi (BSA), drugi Klaihl (Douglas). 6. Motorji do 750 kub. cm (10 km). Prvi Pepo Baumann (Indian), drugi Rado Hribar. 7. Motorji do 1000 kub. cm (20 km). Prvi Rupert Sotler (Excelsior), drugi Thalmann (Indian), tretji art. podporačnik Dimitrijevič (Harley Davidson). — I. Handicap: Prvi Klaihl, drugi Stuzzi, III. Radics. — II. Handicap: Prvi Sotler, drugi Baumann. — Dirke so potekle brez nesreče, dasi ni manj kalo zlasti pri motorni tekmi opasnih trenutkov.

Konjska dirka na Teznu pri Mariboru. Prijave za udeležbo na mariborski konjski dirki, ki se bo vršila dne 29. maja in 1. junija, so zelo povoljne. Načelnik zagrebških dirkačev je prijavitel za dirko na Teznu 7 konj, žrebčarna Turniš 5, Maribor se bo postavil s sedmimi dirkači. Ljutomerčani bodo dirkali s svojo izborna konjsko pasmo in so prijaviteli sedem prvovrstnih dirkačev. Začetek dirke ob 14. uri.

Nesreča vsled neprevidnosti. V soboto zvečer se je obstrlel v Mlinski ulici stanujoči finančni stražnik Dertnik. Z službenim samokresom si je vsled neprevidnosti prestrelil roko.

Glasbena Matica. Pevskemu zboru Glasbene Matice je došlo povabilo od celjskih bratov pevcev, da tudi v Celju priredi kak večji koncert, oni sami pa bi v jeseni prileteli v naše mesto. Mi smo se temu kaj radi odzvali, zlasti še, ker so si celjske in naše povojne razmere do pičice podobne in bi si kot bratje in nositelji slovenske pesmi v nekdanj hudobnem mestih zelo radi v osebnem spoznanju posegli v roke. Koncert je bil najprej določen na 17. majnik, zaradi škrlatinke pa smo ga prestvali za teden dni pozneje. Celjska kulturna društva so se sešla v ponedeljek zvečer na medsebojni razgovor glede našega sprejema. Popolnoma nepričakovano pa izjavi zastopnik Orjune, da bi ona odločno nastopila proti našemu koncertu v Unionski dvorani in da bi v slučaju, da vstrajamo pri svojem sklepu, celo agitirala proti nam. Tudi zastopnik Sokola ni bil zadovoljen z našim nastopom v Unionu. Sokoli bi samo bojkotirali koncert, a protiagitirali ne bi. Zastopnica Zenskega društva se ni izjavila ne pro in ne contra. — Svetuje pa se nam, da restringiramo število pevcev na 60 in z njimi nastopimo v Narodnem domu in da v svrhu kritičja stroškov zvišamo vstopnino za 50%. Če pa vsekakor

vstrajamo pri svojem sklepu, moramo seve nositi tudi riziko, če bo dvorana prazna in bi odšli s primernim deficitom. Oder in dvorana v Narodnem domu je za naš nastop premajhna. Pevec restringirati ne gre. To bi pomenilo društven razkroj. Opisan nastop Orjune in Sokola nam ni prav jasen, ker so razmere v Celju najbrž ravno iste, kakor v Ptujju in v Mariboru. Vendar pa se tukaj nihče ne spodtika nad našimi koncerti v Götzovi dvorani, in ves Ptuj, tudi Nemci, je prišel k našemu koncertu v nekdanji »Vereinshaus.« V celjskem »Unionu« pa je že pred obstojem Orjune koncertirala Glasbena Matica iz Ljubljane. Na prijateljski nasvet raznih gospodov iz Celja bi naj preložili svoj koncert na kak poznejši datum. Pevski zbor Glasbene Matice pa je v svoji seji dne 21. maja enoglasno sklenil, da v Celju ne bo priredil koncerta. Za pevski zbor Glasbene Matice: predsednik: Janko Arnuš, koncertni vodja: Iv. Topič.

»Mlini pod zemljo, ali zadnje ure poganstva v Rimu.« Krasno zgodovinsko igrjo v petih dejanjih priredi Mladeniška Marijina družba v Mariboru dne 1. junija t. l. ob petih popoldne v dvorani katoliški hpomočnikov v Lekarški 6. Ker je ta igra zelo pomenljiva, vabi odbor za polnoštevilno udeležbo. Režira rueziser Ljudskega odra.

Na Vnebohod dne 29. maja ima Krščanska ženska zveza svojo cerkveno pobožnost pri Mariji Materi Milosti ob 6. uri zjutraj sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Vse članice se vabite, da se skupne pobožnosti sigurno in točno udeležite!

Ponovni poziv k obveznemu cepljenju koz. Mestni magistrat razglašja: Ker je bila udeležba pri glavnem obveznem cepljenju zoper kože minuli teden izvanredno slaba, kljub razglasitvi po časopisih, cerkvah in šolah, se bo vršilo cepljenje še nadalje od 26. do 31. maja t. l. (izvzemši 29., četrtek, praznik) vsaki dan od 9. do 12. ure na mestnem fizikatu (rotovž) soba št. 7. Starši nad 6 mesecev starih otrok se opozarjajo na člen 3 zakona o obveznem in prisilnem cepljenju zoper kože, po katerem se kaznuje opustitev cepljenja z globo od 5 do 250 din., ali z zaporo mod 1 do 6 tednov.

Mestno kopališče bo tekoči teden odprto v torek, sredo, petek in soboto. V četrtek ostane kopališče radi praznika zaprto. Parna kopelj bo v torek in soboto za gospode, v sredo in petek pa za dame.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU.

Narodno gledališče. Repertoar: Danes, pondeljek, dne 26. maja: Magda, ab. B. — Torek, dne 27. maja: Sebo Stepančičovo. Gostovanje Hudožestvenikov. — Sreda, dne 28. maja: Češnjev vrt. Gostovanje Hudožestvenikov. — Četrtek, dne 29. maja: Življenjski boj. Gostovanje Hudožestvenikov.

Prihod Hudožestvenikov v Maribor. Odlična umetniška grupa moskovskega hudožestvenega teatra dospe v Maribor v torek, dne 27. maja, okoli desetih popoldne. Na kolodvoru bodo sprejeli odlične goste uprava in gledališki člani. K sprejemu vabimo tudi ostalo občinstvo.

Začetek predstav o priliki gostovanja Hudožestvenikov bo vselej ob 19. uri.

Kamela skozi šivankino uho. Veseloigra v treh dejanjih. Češki spisal Fr. Langer. Poslovenil Josip Sest. Režiser Joško Kovič. — Zapisano je, da pomeni v slabi letini čeških veseloiger Langerov »Velbloud uchem jehly« pozitivno dejanje. Letos, 17. marca so pritrirali tega velbloda v Svandovem gledališču v Pragi petdeseti na oder in sicer pred same oči predsednika Masaryka, vlade, poslancev in raznih umetnikov. In kamelina slava se je mahoma razširila tja do ameriškanskih gledaliških desk v Chicago, k nam preko Ljubljane v Maribor. Mora biti torej sila zanimivo, kako leze kamela skozi šivankino uho, kar je vsekar lažje, ko da pride bogatin v nebesa. — Vendar reč je takale: V kletnem stanovanju se tolčejo skozi življenje prav na poseben način Pešta, Peštovka in njena nezakonska hči Zuzka. Absolutna vladarica vsem je Peštovka, zlasti Pešta je čisto pod njenim pantofeljem. Vsi pa se preživljajo na račun »simuliranega siromaštva. Slučajno pride v to družbo Alan Vilim, veletrgovčev sin, bogataš, a mladenič izredne vrste: govori le za največjo potrebo, brihtnosti nima ravno preveč v glavi. Pa Zuzka mu je všeč in sklene jo vzeti za ženo. Njegov oče Joe je seve drugega mnenja; bogataš se ne sme ponižati do siromaštva, to je zanj največje onečaščenje. Oče in sin se spreta. Raje pa, ko bi zapustil Alan Zuzko, gre za hlapca v mlekarno, ki sta jo oživotvorili med tem vsestranski podjetni Zuzka in njena mati. Končno pa se poravnajo vsa nasprotstva v splošno zadovoljnost: Alan je zlezal kljub bogastvu v zakonska nebesa, poroči se s prej siromašno Zuzko. Za nameček še pomagajo v zadregi bančni ravnatelj Bezchyba, komercialni svetnik Andrejs, dama, gospodična in sluga. — Torej zgolj vsakdanost, ki jo je pisatelj pač nasolil z nekaterimi prav nečednimi dovtipi, ki so daleč od humorske bistvenosti. Drugo v igri je tipična in situacijska komika, karakternega humorja skoro nič. Zato nikakor ne moremo pritegniti mnenja, da je Langerov »Velbloud uchem jehly« res izredno pozitivno dejanje, dasi nasprotno tudi ni brez vsake cene. Clovek pa nehote vpraša: Kaj najde občinstvo v igri, da ga ponekod tako podžiga. Vsekakor svojevrstno zanimiv pojav! — V mariborskem Narodnem gledališču je bila igra uprizorjena na običajen način. Alana je igral g. Kovič, ki je izbil iz vloge prav uspešno kreacijo; pogodil v vseh posebnostih osebo, ki jo je pisatelj najbolj opilil. Zvesto ob strani mu je šla gđc. Kogejeva kot Zuzka. Kar smo je mi videli na odru, smatramo, da je to njena dosedaj najbolj uspela in izobličena vloga. Pokazala je, da ve, kaj je svojstvenost igre, in da ni vse samo naštudirano, kar kritika mora zametovati. Ako se gospodični hoče napredovanja, je tu točka, kjer naj prične z vsjo resnostjo, pridnostjo in ljubeznijo stvarjati res umetniško igralcevo individualnost. Kako, izve drugod; ker najnehvaležnejši posel je biti igralcem in pevcem svetovalec. Peštova gđc. Petkove je bila njen naturel. Dasi dobra in zelo sposobna, bi videli kaj radi v njenih vlogah več srca in poglubljenja vase. G. Kokot kot Andrejs se je pomaknil lep korak naprej od dozrajnih nastopov, tako, da upamo pri njem še veliko več. Res zabaven je bil Bezchyba g. Zvezznika; škoda pa, da je imel zelo slabo masko, kar se na našem odru pripeti večkrat igralcem. Jeli za to premalo pozornosti in zanimanja? Joe g. Tepavca in Pešta g. Rasbergerja sta bila na mestu, ako ravno ne na najbolj uspelem; enako gđc. Savinova. Damo je odigrala gđc. Kraljeva z dobrim umevanjem, kakor tudi sluga g. Tovornika vedno več obeta. Taka je naša sodba po prvi reprizi; samo

premijera pa nam je dala v precejšnjem delu slabše mnenje. — Za naše podeželske odre igra ni priporočljiva. — Josta.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

Koj je bil pri volji, da pojde z njim. Nežno je poljubil mater na čelo, stisnil sestričini rokò in obema zaklical vesel »Na svidenje!«

Ko je prišel mimo Juliette, se ji je priklonil in šepnil komaj slišno: »Z Bogom!«

Čula je pa ni odgovorila. Njen pogled je bil edini odgovor na njegovo zadnje, večno slovo —.

Njihovi koraki so odmevali po stopnicah, hišna vrata so se odprla in spet zaprla. Skozi odprto okno se je čulo hripavo kričanje poulične drhali.

Naglo se je namreč razširila po mestu novica, da je Merlin s štirimi vojaki šel v Déroulédovo hišo.

Vest je vplivala kot bi dregnil v sršenovo gnezdo. Ni bilo človeka v Parizu v tistih dneh, ki bi ne vedel, kaj pomeni tak vojaški obisk s članom odbora za javno varnost na čelu.

Mahoma se je nabrala stoglava, razburjena množica pred Déroulédovo hišo. Osumiti Dérouléda izdajstva je pomenilo razžaliti vsemogočno ljudsko voljo.

Komaj se je torej pokazal Merlin z vojaki in Déroulédom na ulici, že se je z divjim vpitjem zagnala vsa drhal vanje. Posebno ženske so razsajale kakor znorele.

»Na vešala, na svetiljko s teboj, stari hinavec!« so vpile in tiščale Merlinu koščene pesti pod nos.

»Reci besedo, Dérouléde, pa ga pobijemo na tla!« so silili drugi v Dérouléda.

Dérouléde je bil ljudski govornik in njegov glas, njegova beseda je imela magično moč med ljudskimi masami. Pa te moči si ni pridobil tako, kakor delajo običajno »ljudski govorniki« —.

Dérouléde ni nikdar podžigal ljudskih strasti. Le predobro je vedel, da je naklonjenost mas minljiva in

BERSON

Gumine pete in gumine podplate

Vam naj Vaš čevljar stavi na obuvalo, ker s tem ne samo, da si prihranite denar, ampak si čuvate tudi noge in obutalo.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovškimi odpadki in vilitino.

Šlrite „Stražo“!

omahljiva. Gorje tistemu, ki zaneti ogenj njihovih strasti! Prej ali slej uniči požar ljudske nebrzdanosti njega samega!

Dérouléde je govoril drugače. Ščuvanje in hujskanje mu je bilo tuje. Pač pa je skušal ogreti srca poslušalcev, zanetiti in razpihati v njih poslednjo iskro človečanstva, ki je še niso udušili krvoločni tirani revolucije pod gesli svobode in bratstva. Kadar so njega poslušali so se čutili boljše, pametnejše, manj so občutili brezupno ponižanje, živalsko krutost in sirovost, v katero so jih pahnilo voditelji revolucije. Zato so ga ljubili, za to so ga ubogali, kadarkoli jim je govoril.

Tudi topot ni hotel izrabljati svoje moči in priljubljenosti. Le z nemo kretnjo jih je miril. Vedel je, kako hitro menjava ljudska volja svoje bogove —.

Merlin je naročil dvema vojakoma, naj spremljata Dérouléda v sodno palačo.

Mirno je stopil Dérouléde z njima. Množice pa so obkolile njega in spremljevalce, klicale »Živijo Dérouléde!« in grozile, da porušijo sodno palačo, če se le las skrivi njegovemu varovancu.

Merlin sam pa ni šel seboj. Bal se je Déroulédove zgovornosti. Pa tudi opravka je še imel v njegovi hiši —.

Kmalu so spet zaropotali njegovi težki koraki na hodniku. Gospa Dérouléde in Anica sta plašno pogledali k durim.

»Ne bojte se!« ju je mirila Julietta. »Le po mene je prišel!«

»Po vas —?«

»Da. V ječo me odpelje. Prej tega ni hotel storiti, ker —.«

(Dalje prihodnjic.)

Med. univ. Dr. Josip Marcius

ordinira od 1. junija do 15. septembra t. l. v lječilistu Slatina-Radinci, od 16. septembra t. l. naprej pa zopet v Slovenski Bistri. 313

Preselitev mehanične delavnice.

Cenjenim odj-malcem vljudno naznanjam, da sem se preselil z mehanično delavnico in trgovino šivalnih strojev, koles, itd. iz Miklošičeve ulice 18 v

Panonsko ulico 5 Ptul (stara vojašnica).

V zalogi imam Singer šivalne stroje na mesečno odplačevanje.

Slavnemu občinstvu jamčim za solidno delo in točno postrežbo ter se priporočam

z velespoštovanjem

Josip Prosnik,

Ptuj, Panonska ulica 5.

ŠKERBEC & GASPARI

preje Ig. Tischler

Maribor, Aleksandrova cesta 19

priporoča prvovrstno banaško moko po najnižjih dnevnik cenah, kakor tudi kavo, sladkor, riž itd.

IVAN KOVAČIČ

Koroška cesta 10 MARIBOR naspr. Cirilove tisk.

Velika zaloga stekla, porcelana, šipe za okna, ogledala, vsakovrstne posode, svetilke itd. Vse po najnižji ceni. —: Točna in solidna postrežba! :—:

Edina slov. tvrdka te stroke v Mariboru! Poskusite in prepričajte se!